

andere Japanners die gezag hadden uitgeoefend, hetzij in de burger-interneringskampen waar meer dan dertienduizend geïnterneerden waren bezweken, hetzij over de krijgsgevangenen van wie meer dan achtduizend waren omgekomen.

Berechting der Japanners

Schrijvend over de berechting der Duitsers maakten wij in hoofdstuk 5 ('Bijzondere rechtspleging') melding van het feit dat Roosevelt, Churchill en Stalin in november '43 een verklaring hadden doen verschijnen waarin zij, sprekend namens de twee-en-dertig *United Nations*, aangekondigd hadden dat Duitsers die zich aan wreedheden, massamoorden en executies schuldig hadden gemaakt, na de oorlog uitgeleverd zouden worden aan de regeringen van de landen waar zij hun wandaden hadden gepleegd, en dat '*the major war criminals whose offences have no particular geographical location*', vervolgd en bestraft zouden worden '*by a joint decision of the Governments of the Allies.*' Van de Japanners werd in die verklaring niet gerept – dat kon ook moeilijk, want de Sowjet-Unie nam nog niet aan de oorlog tegen Japan deel. Voor die mogendheden die wèl met Japan in oorlog waren, stond evenwel vast dat ook de Japanse oorlogsmisdadigers terecht dienden te worden. In oktober '43 was in Londen een *United Nations War Crimes Commission* opgericht – haar taak was het, dossiers te vormen en de oorlogsmisdadigers te doen opsporen en hun berechting te coördineren. Die commissie nu kreeg in '44 een subcommissie (de *Far Eastern and Pacific Subcommission*) in Tsjoengking, de hoofdstad van Nationalistisch China – ambassadeur A. H. J. Lovink was er het Nederlandse lid van. Van de Chinese regering kreeg die commissie, die in november '44 haar eerste vergadering hield, een groot aantal stukken voorgelegd (het werden er ca. 160 000) waarin sprake was van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid, bedreven sinds Japan in '37 China was binnengevallen. Gegevens evenwel over misdaden, gepleegd in de andere gebieden welke door Japan waren aangevalen, waaronder Nederlands-Indië, waren schaars: er was haast geen informatie en voorzover deze wel beschikbaar was¹, had men geen of

¹ Uit enkele rapporten van het Internationale Rode Kruis en uit mededelingen van krijgsgevangenen die naar Japan werden afgevoerd maar wier schip was getorpedeerd